

STUDENTER

53%*

*Alkoholens del av den totala omsättningen på studenföreningarnas serveringsställen 2009 respektive 2014.

68%*

ACCENT GRANSKAR STUDENTFÖRENINGAR

HÖGT PRIS FÖR BILLIG ALKOHOL

Från 53 till 77 miljoner kronor. Så mycket har omsättningen av alkohol i studenternas restaurangverksamhet i Uppsala ökat på fem år. En viktig inkomstkälla för nationerna, men den enskilde studenten riskerar både studieresultatet och hälsan.

TEXT: ULRICA AMBJÖRN OCH EVA EKEROTH

STUDENTER

Alkoholens del av den totala omsättningen på studenföreningarnas serveringsställen har ökat rejält och utgör i dag 68 procent. För fem år sedan, 2009, var motsvarande siffra 53 procent.

I kronor räknat handlar det om en ökning på 45 procent – från 53 till 77 miljoner kronor på fem år. Trots att utskänkingsställenas priser legat relativt stilla under samma period (se nästa uppslag).

Linus Mattsson är student i Uppsala och sedan årsskiftet ordförande i nationernas samarbetsorganisation Kuratorskonventet. Han är överraskad över ökningen.

– Det låter anmärkningsvärt. Mitt intryck är att det dricks mindre nu än när jag kom till Uppsala 2011. Jag tycker att det dricks annorlunda, att man inte häver i sig sju starköl utan i stället väljer en dyrare specialöl. Men min bild kan ju bero på att jag blivit äldre och umgås i andra sammanhang i dag, säger han.

Linus Mattsson bekräftar alkoholförsäljningens betydelse för nationernas ekonomi.

– Ja, den spelar en ganska stor roll, men jag har inga exakta siffror.

När det gäller sponsring från leverantörer, bland annat bryggerierna, kan han inte svara på hur omfattande den är.

– Vi har ofta gemensamma avtal med leverantörer, men det handlar oftast om

"Studentlivet i Uppsala har länge kretsat kring alkohol."

LINUS MATTSSON

prylar som ölunderlägg och parasoller. Det är ingen rutin med ren alkoholsponsring, men det kan förekomma vid speci-

ella arrangemang, säger han.

"Låtom oss fröjdas i ungdomens vår" lyder strofen i den klassiska Student-sången. Och för den som med fröjdas menar festa med alkoholhaltiga drycker finns möjlighet hela veckan lång. Mycket av det sociala livet kretsar kring studentnationernas och kårernas verksamhet. De driver pubar och klubbar med rejält subventionerade priser – listpriset för 40cl starköl var 24 kronor på Norrlands nation 2014, och på Gröne orm/Farmaceutiska kostade 50 cl starköl 30 kronor, vilket ger samma låga literpris. Samma år kostade en flaska vin 80 kronor på Uthgård (som drivs av Teknologerna & Naturvetarna).

Nationerna fungerar, enligt informationen på Uppsala universitets hemsida, som "ett andra hem" för studenterna. Som medlem välkomnas man till ett smörgåsbord av olika aktiviteter, bland annat till nationens traditionella gasquer och baler, pubar och klubbar – där alkohol att döma av nationernas hemsidor spelar en framskjuten roll.

Under 2015 bjöds studenterna bland annat in till whiskyprovning på ett namngivet destilleri, till att "fredagslyxa" med champagne, gå med i vinprovingsföreningen, eller svinga en ölsejdel i vardera handen på "Schtoktoberfesten". Nationernas hemsidor lockar med reducerade priser i barer

SÅ GICK GRANSKNINGEN TILL:

Accents granskning omfattar restaurangrapporterna åren 2009 och 2014 för samtliga nationer, kårer och studenföreningar som har tillstånd att servera alkohol i Uppsala. Ägarna redovisar årligen inköp, kvantiteter och alkoholsort till kommunens tillståndsenhet. Antalet helårsstudenter vid Uppsala universitet ökade från 21 967 år 2009 till 24 730 år 2014, det vill säga med 17 procent.

Fakta Omsättning i liter

Störst omsättning alkohol i liter under 2014:

	Liter
Norrlands nation	110 085
Södermanlands-Nerikes nation	92 005
Västmanlands-Dala nation	76 297

Totalt omsattes 647 221 liter alkohol. Motsvarande siffra 2009 var 581 195 liter.

Fakta Omsättning efter sort

Störst omsättning uppdelat på alkoholsort 2014:

	Nation	Liter
Starköl	Norrlands nation	87 097
Sprit	Södermanlands-Nerikes nation	5 446
Vin	Södermanlands-Nerikes nation	13 519
Övriga jästa drycker ex. cider	Södermanlands-Nerikes nation	13 148

Fakta Omsättning i kronor

Störst omsättning alkohol i kronor under 2014:

	Kronor
Södermanlands-Nerikes nation	12 336 442
Norrlands nation	10 869 897
Västmanlands-Dala nation	9 613 578

Totalt omsattes alkohol för 77 069 545 kronor 2014. Motsvarande siffra för 2009 var 53 140 929 kronor.

68

... procent av omsättningen utgjordes av alkohol 2014,

Smålands nation.

Södermanlands-Nerikes nation.

Västgöta nation.

Norrlands nation.

och pubar, och möjlighet att välja mellan 200 olika ölsorter och 20–30 whiskysorter. Och så fortsätter det. I undantagsfall betonas att det också finns alkoholfria alternativ för den som så önskar.

Studentlivet kan framstå som en enda lång fest, men priset för studenten kan bli mycket högt. Många vittnar om den starka alkoholnormens konsekvenser. I en undersökning gjord av Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, uppger 7 av 10 studenter att de upplevt alkoholhets under sin universitetstid. Och i rapporten *Studentliv och alkoholkultur* säger sig var tredje student ha presterat sämre i studiesammanhang beroende på att de druckit alkohol dagen innan. Lika många, var tredje student, faller inom ramen för riskbruk.

I studentstaden Uppsala är problemen långt ifrån okända. Linus Mattsson säger

att normen i Uppsalas studentliv är att dricka alkohol, att "det sitter i väggarna".

– Studentlivet i Uppsala har länge kretsat kring alkohol, det är inget att sticka under stol med. Men jag tycker att det inte är lika stort fokus på att dricka i dag, och på att alkoholen inte är huvudpoängen. Fler tar frågan på större allvar och den diskuteras och problematiseras mer.

Som exempel tar Linus Mattsson att många nationer har en alkoholpolicy, och att Kuratorskonventet gemensamt fattar beslut om begränsade öppettider och anordnar kurser i ansvarsfull servering. Han nämner också satsningen *Bästa festen*, ett samarbete mellan SFS, Sveriges förenade studentkårer, och Systembolagets dotterbolag IQ.

– Fem av Uppsalas tretton nationer är engagerade i Bästa festen, som går ut på att skapa en sundare alkoholkultur.

Fakta Omsättning

Alkoholens del av omsättningen i restaurangverksamheten 2009 och 2014. Alkohol i procent av total omsättning (I den totala omsättningen ingår mat, kuvertavgifter, alkoholfria drycker och liknande).

Serveringsställe	2009	2014	Förändring i procentenheter
Juridiska föreningen/Jontes stuga	*	80	*
Södermanlands-Nerikes nation	69	78	+ 9
Uplands nation	67	77	+ 10
Göteborgs nation	69	74	+ 5
Ultuna studentkår	57	74	+ 17
Smålands nation	62	71	+ 9
Östgöta nation	42	71	+ 29
Veterinärmedicinska föreningen	*	69	*
Västmanlands-Dala nation	54	69	+ 15
Gästrik-Hälsinge nation	57	68	+ 11
Kalmar nation	13**	65	+ 52**
Sockholms nation	63	65	+ 2
Värmlands nation	55	64	+ 9
Norrlands nation	41	63	+ 22
Gotlands nation	48	53	+ 5
Västgöta nation	36	52	+ 16
Uthgård/Teknolog&naturvetare	36	49	+ 13
Gröne orm/Farmaceutiska	30	45	+ 15
Totalt	53	68	

* För Juridiska föreningen och Veterinärmedicinska föreningen saknas rapporter för år 2009.

** Kalmar studentnation har inte rapporterat omsättning i kronor för starköl år 2009. Nationen har dock rapporterat inköp av 18 157 liter starköl enligt samma rapport.

Så vad tänker du om de siffror Accent redovisar?

– Det är jätteviktigt att få reda på, och ett tecken på att det finns mycket att jobba med. Det är lätt att bli hemmablind, säger Linus Mattsson.

Kuratorskonventet har också inrättat en särskild alkoholombudsman som har i uppdrag att hålla medlemsnationerna uppdaterade i drog- och alkoholpolitiska frågor. I samarbete med Kuratorskonventets vice curator, studenthälsan, polisen, kommunens tillståndsenhet och länsstyrelsen arbetar hen med kampanjer och utbildning, till exempel i regelverket för servering av alkohol.

– Vi har träffats ungefär en gång per månad och stämt av vad som händer och vad vi behöver jobba med, som till exempel inför Valborgsfirandet som är stort i Uppsala, säger Tove Åkerrén, som innehade det ideella uppdraget som alkoholombudsman under 2015.

Gruppen diskuterar också marknadsföringsfrågor, till exempel av nationernas aktiviteter.

Vad tycker du om Norrlands nations inbjudan till whiskyprovning till ett namngivet destilleri, som marknadsfördes på nationens hemsida före jul?

– Jag har inte sett den, men det låter som något vi bör kolla. Det låter kanske inte helt rätt, säger Tove Åkerrén.

Just nu genomför de i samarbete med studenthälsan en enkätundersökning om studenternas alkoholkonsumtion. Resultatet är inte klart, men Tove Åkerrén, som kom till Uppsala 2009, delar Linus Matts-

FOTO: PRIVAT

"Själva tanken med nationerna är att det ska vara billigare att gå ut och äta och dricka."

TOVE ÅKERRÉN

sons bild av att läget har förbättrats.

– Det har absolut blivit bättre de senaste åren. Det är mer utbildning och information kring alkoholfrågorna, och det går i dag att till exempel välja vin till maten men

dricka alkoholfritt i övrigt. Man behöver inte köpa hela alkoholpaketet, säger hon.

I den gemensamma alkoholpolicyen för nationerna som antagits av Kuratorskonventet står under punkten *Stävja överkonsumtion*, att "Ingen ska uppmuntras att dricka mer än han vill och personer med alkoholproblem ska stöttas så att de inte dricker mer än de bör".

Vad betyder det? Bör en person med alkoholproblem dricka alls?

– Det betyder att man inte ska alkoholheta eller ifrågasätta den som inte dricker alkohol, och att det ska finnas alkoholfria alternativ. Och att den som har problem uppmärksammas och får hjälp. Men den punkten kanske behöver förtydligas och göras mer konkret, säger Tove Åkerrén.

Har ni någon gång diskuterat era försäljningspriser på alkohol, om höjda priser skulle sänka konsumtionen?

– Inte vad jag vet, men själva tanken med nationerna är att det ska vara billigare för studenterna att gå ut och äta och dricka. Men det är absolut värt att tänka på.

Att det är en hög omsättning på studenter och förtroendevalda i nationer och kårer är en av de stora utmaningarna anser Tove Åkerrén.

– Vi kan aldrig säga att nu har vi informerat om detta och nu är det klart. Det är jätteviktigt att hela tiden prata med studenterna om hur alkohol påverkar, så att problem upptäcks i tid. För många studenter är det här deras första egna boende och steget in i vuxenlivet. ■

Fakta Fördelning alkohol totalt

Fördelning starköl, sprit, vin och övriga jästa drycker som omsattes 2014:

	Kronor	Liter
Starköl	34 736 801	481 716
Sprit	26 286 349	22 742
Vin	11 509 770	73 012
Övriga jästa	5 522 548	71 914
Totalt	77 069 545	647 221

Fakta Snittpriser

Försäljningspriserna har ökat något mer än inflationen mellan 2009 och 2014.

	2009	2014
Starköl (33–50 cl)	26	31
Sprit (1 cl)	8	11
Vin (75 cl)	99	111
Övriga jästa drycker (33 cl)	–	32

Fakta Prisspann

Prisspann 2014 i kronor:

	Kronor
Starköl (33 cl)	22–35
Starköl (40 cl)	24–32
Starköl (50 cl)	30–35
Sprit (1 cl)	6–15
Vin (75 cl)	80–150
Övriga jästa drycker (33 cl)	22–38
Övriga jästa drycker (40 cl)	25–34
Övriga jästa drycker (50 cl)	35